

Література

1. Щербаковський М. Г., Куриленко Д. В. Обізнані особи у судочинстві України. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. праць. 2019. Вип. 19. С. 143–157. DOI: 10.32353/khrife.1.2019.011.
2. Яценко І. В., Казанцев Р. Г. Порядок проведення судово-ветеринарної експертизи трупів тварин в секційній залі спеціалізованої експертної установи. Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування. 2021. Вип. 7. С. 179-191. DOI: 0.31890/vttr.2021.07.28
3. Яценко І. В. Можливості судово-ветеринарної експертизи у визначенні дефектів надання ветеринарної допомоги, які негативно вплинули на життя і здоров'я тварин. Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : зб. мат-лів Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 150-річ. від дня народж. відом. вчен.-кримінал., д-ра наук, проф. Рудольфа Арчибальда Рейсса, 23 травня 2025 р. Харків: ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2025. С. 228-533.
4. Benchohra, M. (2024). Sudden death related to acute iatrogenic conditions in domestic ruminants and horses: A review. *Veterinaria*, 73(2), 105-119. <https://doi.org/10.51607/22331360.2024.73.2.105>
5. Cooper, J. E., Cooper, M. (2021). Veterinary involvement in forensic medicine. *Vet Rec.*, 189(6), 249–250. <https://doi.org/10.1002/vetr.1004>

ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА ПОЄДНАНОГО ПЕРЕБІГУ МЕТАСТАТИЧНОЇ САРКОМИ ТА ДИРОФІЛЯРІОЗУ В СОБАКИ (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК)

Солодовник А.С.

Науковий керівник – Лещова М. О.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна
lieshchova.m.o@dsau.dp.ua

Вступ. Онкологічні хвороби дрібних домашніх тварин залишаються однією з провідних причин погіршення якості життя та летальних наслідків у клінічній практиці ветеринарної медицини. Особливе місце серед них посідають м'якотканинні саркоми, які характеризуються інвазивним ростом, схильністю до гематогенного метастазування та високою ймовірністю ураження легень (Дмитренко & Шерстюк, 2020). У післяопераційному періоді саме генералізація неопластичного процесу нерідко визначає несприятливий прогноз, навіть якщо первинне новоутворення було видалене хірургічно. За таких умов патологоанатомічний розтин набуває особливої цінності, оскільки дозволяє не лише уточнити діагноз, а й з'ясувати справжній масштаб системних змін, які стали підставою для клінічного рішення щодо евтаназії. Не менш важливою проблемою є паразитарна інвазія, зокрема дирофіляріоз (Ntais et al., 2016). Він поширений на території України та часто тривалий час перебігає приховано і може негативно впливати на здоров'я тварин, особливо на тлі вже існуючої хвороби (Bovsunovska, & Shepilko, 2025). Поєднання онкологічної та паразитарної патології формує складний патогенетичний комплекс, за якого окремі процеси взаємно обтяжують перебіг один одного.

Мета дослідження. Провести патоморфологічний аналіз випадку евтаназованої собаки після хірургічного видалення саркоми та встановити морфологічні зміни, що обґрунтували розвиток термінального стану за поєднаного перебігу метастатичного ураження легень і дирофіляріозу.

Матеріал і методи дослідження. Досліджували труп собаки породи німецька вівчарка віком 7 років, евтаназованої через прогресуюче погіршення загального стану після попереднього видалення саркоми. За даними анамнезу, у тварини спостерігали виражену слабкість, задишку, зниження толерантності до навантаження та значне схуднення, що давало підстави підозрювати генералізацію пухлинного процесу.

Дослідження виконували методом повного патологоанатомічного розтину з послідовною оцінкою зовнішнього вигляду трупа, органокomплексів грудної та черевної порожнин, серцево-судинної і дихальної систем. Макроскопічні зміни аналізували у взаємозв'язку з анамнестичними даними, клінічними ознаками та ймовірними патогенетичними механізмами. Для інтерпретації отриманих результатів застосовували порівняльний та логіко-аналітичний підхід.

Результати дослідження. Під час розтину в легенях виявлено множинні щільні біло-сірі вузли різного розміру, які займали значний об'єм паренхіми, що відповідало метастатичному ураженню. Легені були важкі, темно-вишневого кольору, ущільнені з ознаками застійних змін та різкого зменшення повітряності. Така морфологічна картина свідчила про критичне зниження функціональної дихальної поверхні та виражене порушення газообміну. Враховуючи наявність в анамнезі

видаленої саркоми, виявлені вузли розцінили як вторинні метастатичні осередки, що зумовлювали прогресування дихальної недостатності.

У просвіті правого шлуночка серця та легеневої артерії були виявлені численні ниткоподібні гельмінти *Dirofilaria immitis*. Одночасно відзначали дилатацію правого шлуночка, зниження еластичності міокарда, а також ознаки хронічного венозного застою у внутрішніх органах. Печінка мала характерний вигляд «мускатної», селезінка була збільшеною та дряблою. Сукупність цих змін свідчила про тривалий перебіг легеневої гіпертензії, перевантаження правих відділів серця та розвиток декомпенсованої серцево-легеневої недостатності.

Встановлено, що патогенетично вирішальним було взаємне обтяження двох процесів. Метастатична саркома зменшувала вентиляційну поверхню легень, спричиняла тканинну гіпоксію, інтоксикацію і загальне виснаження організму. Дирофіляріоз, в свою чергу, механічно порушував кровотік у малому колі кровообігу, підтримував легеневу гіпертензію та посилював гіпоксичні зміни. Унаслідок цього сформувався замкнений патологічний цикл, за якого дихальні та гемодинамічні порушення постійно прогресували і вже не підлягали клінічній компенсації.

Проведена диференційна оцінка дала змогу виключити первинні пухлини легень, неінвазивну застійну серцеву недостатність, інфекційні та паразитарні пневмонії, лімфопроліферативні процеси й тромбоемболію легеневої артерії. Вирішальними критеріями були наявність саркоми в анамнезі, множинність і характер легневих вузлів, відсутність типового запального ексудату, а також безпосереднє виявлення дорослих дирофілярій у правому шлуночку серця та легеневій артерії. Отже, безпосередньою морфологічною основою термінального стану була комбінована серцево-легенева недостатність, зумовлена масивним метастатичним ураженням легень і дирофіляріозною обструкцією серцево-легневих структур.

Висновки. В евтаназованій собаки встановлено поєднану неопластичну та паразитарну патологію: множинні метастази саркоми в легенях і дирофіляріоз із локалізацією *Dirofilaria immitis* у правому шлуночку серця та легеневій артерії. Морфологічні зміни в легенях, серці, печінці та селезінці підтвердили тривалу декомпенсацію кровообігу, легеневу гіпертензію, системну гіпоксію та застійні явища у внутрішніх органах. Безпосередньою основою термінального стану стала комбінована серцево-легенева недостатність, що була несумісною з відновленням життєвих функцій, тому рішення про евтаназію було патоморфологічно обґрунтованим.

Література

1. Дмитренко, Н. І., & Шерстюк, Л. М. (2020). Поширеність та лікування патології тканинного росту в собак. Вісник Полтавської Державної Аграрної Академії, 2, 179–186. <https://doi.org/10.31210/visnyk2020.02.22>
2. Ntais, P., Christodoulou, V., Dokianakis, E., & Antoniou, M. (2016). Leishmania infantum and Dirofilaria immitis coinfection in dogs in Greece. Parasitology Open, 2. <https://doi.org/10.1017/pao.2016.15>
3. Bovsunovska, K., & Chepilko, K. (2025). Heartworm disease in Ukraine: a rapid transition from a sporadic disease to a widespread pathology. Clinical case. The Ukrainian Scientific Medical Youth Journal, 154(2), 77–82. [https://doi.org/10.32345/usmyj.2\(154\).2025.77-82](https://doi.org/10.32345/usmyj.2(154).2025.77-82)

ВПЛИВ БІОЛОГІЧНОЇ ДОБАВКИ «ГУМІВЕТ» НА АДАПТИВНІ ЗДІБНОСТІ ЛАБОРАТОРНИХ ЩУРІВ

Станков М.

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна
putini.old@gmail.com

Вступ. Стрес іммобілізації – це стан, який загрожує гомеостазу і викликає ряд психологічних, фізіологічних та патологічних розладів [3]. Вони сприяють реакціям на стрес, включаючи нейронні, ендокринні та імунні реакції, які можуть призвести до втручання у захисні сили господаря [4]. На сучасному етапі розвитку практичної ветеринарної медицини все активнішими та більш актуальними стають пошук, розроблення і впровадження екологічно чистих, низькотоксичних біологічно активних речовин, які можна було б застосовувати тваринам фізіологічним шляхом [1]. Доведено, що натрієві солі гумінових кислот беруть активну участь у нормалізації обміну речовин у тварин і птиці [5]. Доведено також, що гумінові речовини в організмі тварин швидко метаболізуються, вони нетоксичні, мають активні функціональні групи та здатні до хелатоутворення. Крім того, гумінові речовини, залежно від специфічної в кожному конкретному випадку